

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobců **a) M. Š., b) M. Z.**, zastoupené Mgr. Richardem Vachouškem, advokátem se sídlem Benešov, Masarykovo nám. 225, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství pro hlavní město Prahu**, se sídlem Praha 1, Štěpánská 28, v řízení o kasační stížnosti M. Z. proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2005, č. j. 28 Ca 319/2001 - 168,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna advokáta Mgr. Richarda Vachouška **se určuje** částkou 2150 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se druhá žalobkyně jako stěžovatelka (dále jen stěžovatelka) domáhá zrušení výroku II. a IV. shora uvedeného rozsudku Městského soudu v Praze. Tímto rozsudkem městský soud výrokem I. k žalobě M. Š. zrušil rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 4. 2001, č. j. FR 4749/15/00 a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení, výrokem II. odmítl žalobu M. Z., výrokem III. rozhodl o povinnosti žalovaného nahradit náklady řízení M. Š. a výrokem IV. nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení M. Z.. Městský soud označil žalobu podanou M. Z. za nepřipustnou podle § 68 písm. a) s. ř. s., neboť její procesní předchůdce A. Z. v řízení před správním orgánem nevyčerpal řádné opravné prostředky; její žalobu proto odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatelka proti výroku o odmítnutí její žaloby a s ním souvisejícímu výroku o náhradě nákladů řízení (výroky II. a IV.) v kasační stížnosti uplatňuje důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. e) a d) s. ř. s. Vznáší námitky proti nezákonnému odmítnutí její žaloby, proti procesním vadám v předcházejícím správním i soudním řízení a proti výroku o náhradě nákladů řízení.

Rozhodnutí o odmítnutí žaloby stěžovatelka považuje za nezákonné proto, že její manžel (původní žalobce A. Z.) nemohl podat ve správním řízení odvolání proti rozhodnutí vydanému v I. stupni, neboť v tomto řízení nebyl vůbec považován za jeho účastníka a nebylo s ním jako s účastníkem v řízení vůbec jednáno. Připouští, že Finanční úřad pro Prahu 5 v době, kdy vydal rozhodnutí o vymezení rozsahu zástavního práva, nemusel vědět o tom, že vlastníkem finančních prostředků na bankovním účtu je i A. Z., a vycházel jen z údajů banky, že majitelem předmětného účtu je M. Š.. Nejpozději však tuto skutečnost zjistil z odvolání podaného M. Š., zastoupeného A. Z.. Správce daně poté mohl a měl zaslat své rozhodnutí i A. Z. a měl s ním jednat jako s účastníkem řízení. Neučinil tak ani žalovaný jako odvolací orgán. A. Z. tak nikdy nebylo doručeno ani rozhodnutí správce daně ze dne 6. 10. 1999 ani rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 4. 2001. Proto mu také nikdy nezačaly běžet a neuběhly lhůty k podání opravného prostředku.

Žaloba byla podána dne 23. 5. 2001, tedy ještě před účinností soudního řádu správního a tehdy ust. § 250b odst. 2 o. s. ř. umožňovalo podání žaloby i opomenutým účastníkem řízení. Soud měl ověřit tvrzení žalobce o nedoručení rozhodnutí a uložit správnímu orgánu doručení a teprve poté měl ve věci jednat. Závěr městského soudu o nevyužití opravného prostředku zcela opomíjí nedostatek řádného doručení. Odmítnutí žaloby je nezákonné proto, že A. Z. byl k podání žaloby podle § 250 odst. 2 o. s. ř. v rozhodném znění oprávněn.

Dále stěžovatelka namítá, že v předcházejícím řízení došlo k řadě procesních pochybení, neboť správce daně úporně bránil M. Š. a A. Z., který jej zastupoval a k jednání na finančním úřadě doprovázel, v nahlížení do spisu a tyto procesní vady mohly mít vliv na zákonnost rozhodnutí. S těmito námitkami se soud nevypořádal. K odepření možnosti řádného nahlížení do spisu došlo i v řízení před městským soudem a k tomu stěžovatelka cituje dvě stránky z podání M. Š. ze dne 29. 11. 2005 týkající se jeho snahy o nahlédnutí do spisu dne 10. 11. 2005. K tomu stěžovatelka poukazuje na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Evropské komise pro lidská práva ve vztahu k vlivu nemožnosti nahlédnout do spisu na rovnost účastníků řízení. Vzhledem k tomu, že městský soud žalobě M. Š. vyhověl, je nepochopitelné, proč mu v nahlédnutí do spisu bránil.

K otázce nákladů řízení poukazuje stěžovatelka na skutečnost, že její námitky jsou podřaditelné pod ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., přičemž kasační stížnost nejen proti výroku o nákladech řízení je podle § 104 odst. 2 s. ř. s. *a contrario* přípustná. V případě vyhovění kasační stížnosti lze posoudit i výrok o náhradě nákladů řízení a zaujmout právní názor k jeho správnosti. K tomu poukazuje na nálezy Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 712/01 ze dne 15. 1. 2003 posuzující význam rozhodování o náhradě nákladů řízení. Konkrétně městský soud jí náhradu nákladů řízení vůbec nepřiznal a náhradu nákladů M. Š. výrazně zkrátil. Přitom stěžovatelce vznikly náklady zastupováním v řízení před Nejvyšším správním soudem (ve věci jejího procesního nástupnictví) a v řízení před městským soudem. Pro případ zrušení výroku II. je na místě zaujmout právní názor i k této otázce, neboť o nákladech by bylo rozhodováno znovu.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje zrušení výroku II. a IV. napadeného rozsudku a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval zajišťovací příkaz a rozhodnutí o vymezení rozsahu zástavního práva podle § 72 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen daňový řád). Předmětem zástavního práva byla pohledávka pana Š. z účtu za Č. Jím bylo také podáno v zákonné lhůtě odvolání a rozhodnutí žalovaného o něm bylo zrušeno městským soudem. Žalovaný vázán závazným názorem městského soudu o tom, že rozhodnutí o vymezení rozsahu zástavního práva vůbec nemohlo být vydáno, neboť zajišťovací příkaz v době jeho vydání již pozbyl platnosti, následně zrušil i rozhodnutí I. stupně.

Pokud jde o postup žalovaného v řízení ve vztahu k A. Z., považuje jej i nadále za správný. V době vydání předmětného rozhodnutí bankovní účet zcela nepochybně patřil p. Š. a jen on měl pohledávku z účtu u peněžního ústavu. S tvrzením ohledně vlastnictví prostředků na účtu A. Z. se žalovaný vypořádal ve svém rozhodnutí o odvolání p. Š. Žalobní námitky procesního charakteru byly soudem řádně vypořádány, k otázce náhrady nákladů řízení se nehodlá vyjadřovat. Navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

Ze správního spisu vyplynulo, že Finanční úřad pro Prahu 5 vydal dne 21. 9. 1999 zajišťovací příkaz č. j. 241389/99/005940/106056, odvolání proti němu podané bylo zamítnuto rozhodnutím žalovaného ze dne 6. 1. 2000. Rozhodnutí o uplatnění rozsahu zástavního práva vůči M. Š. bylo vydáno Finančním úřadem pro Prahu 5 dne 6. 10. 1999 pod č. j. 241318/99/005940/5708, a to na peněžitou pohledávku daňového dlužníka z účtu (...) za peněžním ústavem Č. s. a.s. v celkové výši 1 702 676 Kč. Rozhodnutí bylo doručeno M. Š., v zákonné lhůtě proti němu podal odvolání prostřednictvím A. Z.. Stejně tak doplnění odvolání podal tento zástupce, přičemž v jeho bodě VII. uvedl, že na označeném účtu jsou mj. i jeho prostředky, neboť se jedná o společný účet. Odvolání bylo zamítnuto rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 4. 2001, č. j. FŘ 4749/15/00.

Ze soudního spisu bylo zjištěno, že žalobu podali dne 23. 7. 2001 M. Š. a A. Z.. Ve vztahu k druhému žalobci obsahovala zmínku, že s ním správní orgán v řízení nejednal, ač měl, neboť na účtu byly prostředky ve spoluvlastnictví žalobců. A. Z. zemřel 8. 10. 2001 a po vyřešení problémů s právním nástupnictvím soud v řízení pokračoval s M. Z. (stěžovatelkou). V dalších podáních byla tato tvrzení opakována a při jednání soudu dne 15. 4. 2005 bylo tvrzeno, že na účtu byly pouze prostředky A. Z.. Soud pak rozhodnutí žalovaného k žalobě prvního žalobce zrušil.

Důvodnost kasační stížnosti Nejvyšší správní soud posuzoval v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Předeslat je třeba, že soud je v daném kasačním řízení oprávněn a povinen přezkoumávat pouze námitky, které směřující proti rozhodnutí, které se týká stěžovatelky a jejích práv a povinností rozhodnutím dotčených. Ta, ač výslovně omezila rozsah kasační stížnosti na výrok II. a IV. rozsudku městského soudu, namítá, že soud nezohlednil některé žalobní námitky ve prospěch M. Z.. Ten byl ovšem v řízení úspěšný a v této části rozhodnutí městského soudu kasační stížností napadeno nebylo.

Žalobce, jehož žaloba byla samostatným výrokem odmítnuta, se nemůže domáhat kasační stížností přezkoumání důvodů rozsudku v části vztahující se ke zrušení správního

rozhodnutí k žalobě jiného žalobce. Kasační stížnost proti důvodům rozhodnutí je ostatně nepřipustná podle ust. § 104 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud se proto nezabýval námitkami směřujícími proti procesnímu pochybení ve správním řízení, stejně tak jako nebral v úvahu námitku, že městský soud neumožnil žalobci M. Š. jím požadované nahlédnutí do spisu. Souvislost mezi tímto postupem soudu a kasační stížností napadenými výroky II. a IV. rozsudku zde není žádná a není stěžovatelkou ani tvrzena. Nemohla tak být naplněna kasační námitka podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; stěžovatelkou označená rozhodnutí evropských soudů na tom nemohou nic změnit a zabývat se jimi by nebylo účelné.

Kasační námitka proti odmítnutí žaloby stojí na tvrzení, že A. Z. byl oprávněn k podání žaloby navzdory tomu, že ve správním řízení nepodal odvolání, neboť mu rozhodnutí nebyla doručena a nebyl považován za účastníka řízení.

Je pravdou, že žaloba byla podána před účinností soudního řádu správního a ust. § 250b odst. 2 o. s. ř. znělo: *Jestliže je podána žaloba někým, kdo tvrdí, že mu rozhodnutí správního orgánu nebylo doručeno, ač s ním jako s účastníkem řízení mělo být jednáno, soud ověří správnost tohoto tvrzení a uloží správnímu orgánu doručit tomuto účastníku správní rozhodnutí a podle okolností odloží jeho vykonatelnost. Tímto stanoviskem soudu je správní orgán vázán. Po skutečném doručení předloží správní orgán spisy soudu k rozhodnutí o žalobě.*

Městský soud přikročil k věcnému projednání žaloby až po účinnosti zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního; podle § 130 odst. 1 se *řízení podle části páté hlavy druhé občanského soudního řádu účinného přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, v nichž nebylo rozhodnuto do dne nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona; jde-li o řízení ve věcech, o nichž má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení, soud postupuje podle § 68 písm. b). Účinky procesních úkonů v těchto řízeních učiněných zůstávají zachovány a posoudí se přiměřeně podle ustanovení tohoto zákona.*

Skutečnost, že žaloba mohla být podána tzv. opomenutým účastníkem správního řízení, nemůže při změně právní úpravy být důvodem pro její odmítnutí, pokud nový zákon tento institut výslovně a shodně neupravuje. I podle s. ř. s. opomenutý účastník řízení může být aktivně legitimován k podání žaloby podle § 65 s. ř. s.

I v tomto případě však soud musí v první řadě posoudit, zda se skutečně jedná o opomenutého účastníka, tedy zda došlo v řízení k dotčení jeho práv a je třeba mu poskytnout soudní ochranu.

V daném případě se jednalo o rozhodnutí podle § 72 odst. 1 daňového řádu ve znění účinném v r. 1999. Rozhodnutí podle tohoto ustanovení směřovalo vůči daňovému dlužníkovi nebo ručiteli, jim také mělo být doručeno a jim příslušelo právo odvolání.

A. Z. v řízení vedeném s daňovým subjektem M. Š. takové postavení neměl a rozsah zástavního práva byl vymezen ve vztahu k pohledávce, kterou měl M. Š. vůči peněžnímu ústavu z titulu vlastnictví postiženého účtu. Poskytnutí ochrany jiné osobě, např. z titulu tvrzeného spoluvlastnictví, bylo možné pouze v řízení vymáhacím podle § 73 daňového řádu, a to ještě jen v rámci přiměřeného užití občanského soudního řádu. V tom případě není naplněna podmínka pro postavení opomenutého účastníka řízení. Je jistě otázkou, zda nedostatek ochrany vlastníka (spoluvlastníka) věci, na níž bylo vztaženo rozhodnutí o

uplatnění zástavního práva, nedosahoval protiústavní intenzity. Toto posouzení se však Nejvyššímu správnímu soudu jeví v daném případě jako nadbytečné. Vychází totiž ze skutečnosti, že A. Z. v daném konkrétním případě nebyl vyloučen z možnosti podat odvolání a případně i žalobu proti negativnímu druhoinstančnímu rozhodnutí, neboť jako zástupce M. Š. byl na celém řízení účasten a také za něho v zákonné lhůtě podával odvolání proti rozhodnutí finančního úřadu. Jeho informace o průběhu řízení a obsahu rozhodnutí odpovídaly informacím, jakých se formálně správným postupem dostalo účastníku řízení. Přitom již v odvolání podávaném za M. Š. důvod spoluvlastnictví prostředků uplatňoval. Za takové situace by mu nic nebránilo v podání odvolání a proti případnému negativnímu odvolacímu rozhodnutí mohl podat žalobu. V řízení o ní by se mu tak dostalo posouzení jeho procesního postavení i případného zásahu do jeho práv. Za dané situace se jeví účelovým postupem vyčkání skončení řízení vůči M. Š. a podání žaloby z pozice opomenutého účastníka. Z tohoto hlediska tedy Nejvyšší správní soud závěrům městského soudu přisvědčil, byť z důvodů zčásti odlišných. Neshledal proto naplnění kasačního důvodů podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud totiž vážil i stávající situaci. Požaduje-li stěžovatelka zrušení výroku II., není zřejmé čeho tím míní dosáhnout. I za předpokladu, že by rozsudek městského soudu v části II. Nejvyšší správní soud zrušil, nemohl by městský soud v dalším řízení rozhodnout věcně. Rozhodnutí napadené žalobou totiž mezitím bylo pravomocně zrušeno. V dalším řízení by tak chyběla podmínka řízení a městský soud by mohl řízení o žalobě stěžovatelky v dané době jediné odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nakonec stěžovatelka napadá nezákonnost výroku o náhradě nákladů řízení, přičemž si je vědoma nepřipustnosti kasační stížnosti proti rozhodnutí o nákladech řízení. Zde je třeba opět připomenout, že jí nepřísluší v rámci této kasační stížnosti snášet výtky proti správnosti výroku o náhradě nákladů řízení přiznaných M. Š. (výrok III. rozsudku). Z ust. § 104 odst. 2 s. ř. s. plyne, že nemůže být úspěšná kasační stížnost, již by byl důvodně napadán jen výrok o náhradě nákladů řízení. Znamená to vyloučení rozhodnutí Nejvyššího správního soudu zrušujícího pouze výrok rozsudku krajského soudu o náhradě nákladů řízení. Zákon zaměřil kasační přezkum jen na stěžejní rozhodovací problémy, a pokud z něho vyloučil otázku náhrady nákladů řízení, nelze připustit možnost obcházení této výluky podáním nedůvodné stížnosti ve věci samé, současně napadající i výrok o nákladech řízení. Jistě je jiná situace tam, kde kasační stížnost ve věci samé je úspěšná; v tom případě je zrušen jeho celý rozsudek (případně konkrétní věcný výrok a na něm závislý výrok o náhradě nákladů řízení) a pak ze zákona v dalším řízení krajský soud rozhoduje znovu i o náhradě nákladů řízení. V dané věci, jak výše uvedeno, by ani zrušení výroku II. nepřineslo možnost jiného rozhodnutí o náhradě nákladů řízení, neboť i s odmítnutím žaloby podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je spojen výrok přiznání nákladů řízení vylučující (§ 60 odst. 3 s. ř. s.).

Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka neměla v tomto kasačním řízení úspěch, podle § 60 odst. 1, § 120 s. ř. s. nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému náklady řízení spojené s tímto kasačním řízením nevznikly, proto bylo vysloveno, že se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává. Stěžovatelce byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátovi za 2 úkony právní služby (příprava a převzetí věci a písemné podání soudu týkající se věci samé) - 2 x 1000 Kč a 2 x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b, d), § 13

odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. v rozhodném znění, celkem 2150 Kč. Tato částka bude advokátovi vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve stanovené lhůtě.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. června 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu